

**PROCEDURY
POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH
TRUDNYCH I KRYZYSOWYCH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ
w Zespole Szkół
im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Lelisie**

Procedura określa zasady i sposoby postępowania w sytuacjach trudnych i kryzysowych, które mogą wymagać podjęcia działań skierowanych na udzieleniu pomocy uczniom Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lelisie .

Zasady ogólne

1. Postępowanie w sytuacjach kryzysowych z udziałem ucznia powinno być prowadzone w możliwie najszybszym czasie i przy zapewnieniu bezpieczeństwa psychofizycznego ucznia.
2. Uczeń i jego rodzice mają prawo do pełnej informacji o sytuacji i podjętych przez szkołę w działaniach ich dotyczących.
3. Osobą odpowiedzialną na terenie szkoły za respektowanie praw ucznia jest dyrektor szkoły.
4. Osobą odpowiedzialną za monitorowanie respektowania praw ucznia jest pedagog, psycholog szkolny oraz Rzecznik Praw Ucznia.
5. Uczniowie wykraczający poza normy prawne i zasady zachowania akceptowane w szkole ponoszą sankcje przewidziane w Statucie Szkoły.
6. W sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia pisemnie Sąd Rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
7. Nauczyciel dokumentuje zaistniałe zdarzenia na terenie szkoły, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń. Notatka przechowywana jest w dokumentacji wychowawcy.

Podstawy prawne stosowanych działań i procedur:

1. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 574).
2. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 112).
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, zwanych dalej „obiettami” (Dz. U. z 2023 r., poz. 822).
4. Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2024 r., poz. 933).
5. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1928).
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach (Dz. U. z 2024 r., poz. 290).
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2025 r., poz. 881).
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz.163).
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2151).

10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939).
11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917).
12. Ustawa z 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 ze zmianami).
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1449).
14. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1798).
15. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1606).
16. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025 r., poz. 637).
17. Statut Szkoły Podstawowej Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lelisie .

Definicja Sytuacja kryzysowa – to zjawisko niepożądane, zagrażające bezpieczeństwu, zdrowiu i życiu.

Cele procedur:

1. Usprawnienie i zwiększenie trafności oraz skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia dzieci, młodzieży i pracowników szkoły.
2. Określenie odpowiedniego sposobu postępowania w sytuacji kryzysowej.
3. Zapobieganie powtarzaniu się zachowań niepożądanych poprzez wskazanie działań profilaktycznych.

Zakres procedur:

1. Zapewnienie odpowiednich warunków gwarantujących uczniowi i pracownikom szkoły bezpieczeństwo.
2. Ochrona przed agresją, uzależnieniami, demoralizacją i innymi zagrożeniami.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH

Procedura postępowania w przypadku powtarzających się nieusprawiedliwionych nieobecności na lekcjach.

1. Wychowawca w przypadku opuszczania przez ucznia pojedynczych lekcji lub całych dni bez usprawiedliwienia informuje rodzica o absencji i ustala przyczynę nieobecności oraz rozmawia z rodzicem o swoich spostrzeżeniach dotyczących nieobecności.
2. W przypadku utrudnionego kontaktu z rodzicem ucznia wychowawca wzywa ich do szkoły listem poleconym, którego kserokopię zachowuje.

3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem i jego rodzicami i odnotowuje ten fakt w dzienniku elektronicznym. Rozmowa ma na celu przekazanie informacji o konsekwencjach opuszczania zajęć lekcyjnych, formie ukarania ucznia oraz zobowiązanie rodziców do większej kontroli nad dzieckiem.
4. Jeżeli został przez sąd przydzielony kurator, wychowawca powiadamia o powyższej absencji ucznia również kuratora, a fakt odbycia rozmowy odnotowuje w dzienniku elektronicznym.
5. W przypadku braku współpracy rodzica (prawnego opiekuna) z wychowawcą – rodzic nie uczestniczy w zebraniach, konsultacjach, nie wyraża chęci na spotkania indywidualne oraz w przypadku dalszego uchylania się ucznia od obowiązku szkolnego, wychowawca zgłasza fakt pedagogowi szkolnemu.
6. Pedagog sprawdza przyczyny nieobecności ucznia poprzez – rozmowę z rodzicami ucznia na terenie szkoły.
7. Wychowawca, pedagog oraz rodzice ucznia podejmują wspólne działania zaradcze w celu regularnego realizowania obowiązku szkolnego przez ucznia.
8. W przypadku braku poprawy zachowania ucznia lub braku zainteresowania ze strony rodziców, wychowawca, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują inne, przewidziane w statucie działania wychowawczo - dyscyplinujące.

**Procedura postępowania w przypadku oddalenia się ucznia od grupy
w czasie imprezy szkolnej, wycieczki.**

1. Opiekun grupy/kierownik wycieczki ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia:
 1. poza miejscem zamieszkania – poszukiwanie podejmuje kierownik wycieczki, a grupa z opiekunami pozostaje w ustalonym miejscu;
 2. w miejscu zamieszkania – opiekun grupy telefonicznie informuje dyrekcję szkoły, która deleguje osobę do doprowadzenia grupy do szkoły, a opiekun podejmuje poszukiwania.
2. Po odnalezieniu ucznia opiekun grupy/ kierownik wycieczki:
 1. wyjaśnia przyczyny, które doprowadziły do takiej sytuacji,
 2. uświadamia odnalezionej osobie konsekwencje jej zachowania,
 3. jeśli oddalenie było nieświadome, przypomina regulamin wycieczki i udziela uczniowi upomnienia,
 4. jeśli oddalenie było świadome – przypomina regulamin wycieczki i informuje ucznia o wszczęciu wobec niego statutowych czynności dyscyplinujących;
 5. informuje rodziców.
3. Jeśli poszukiwania ucznia są bezskuteczne, opiekun/kierownik grupy informuje policję, dyrektora szkoły i rodziców.
4. Należy szczegółowo odnotować w dokumentacji szkoły przebieg zdarzenia oraz podjęte działania.
5. Jeśli oddalenie od grupy będzie się powtarzało, uczestnictwo ucznia w następnej imprezie turystycznej zostaje zawieszone.

Procedura zwalniania uczniów z lekcji w trakcie ich trwania

1. Rodzic chcący zwolnić swoje dziecko z lekcji w danym dniu, ma obowiązek poinformować o tym fakcie wychowawcę klasy za pośrednictwem dziennika elektronicznego lub przygotować pisemne zwolnienia w danym dniu, na wypadek nieobecności w danym dniu wychowawcy.
2. Z poszczególnych lekcji w danym dniu ucznia może zwolnić:
 1. wychowawca ucznia,
 2. nauczyciel, który zna i uczy ucznia, ale tylko jeżeli wychowawca jest nieobecny w szkole, lub nie może osobiście zwolnić ucznia,
 3. w sytuacjach wyjątkowych dyrektor.
3. Wychowawca usprawiedliwia opuszczone godziny uczniowi na podstawie wiadomości wysłanej przez rodzica/prawnego opiekuna w e-dzienniku.
4. W sytuacji, kiedy rodzic kontaktuje się osobiście i odbiera swoje dziecko ze szkoły przed zakończeniem zajęć lekcyjnych, musi potwierdzić ten fakt nauczycielowi bądź wychowawcy klasy.

Procedury postępowania w stosunku do dzieci nieodebranych ze świetlicy szkolnej.

1. Dziecko przebywające w świetlicy nie może być pozostawione bez opieki.
2. Rodzice bądź prawni opiekunowie dziecka mają obowiązek przekazać w formie pisemnej informacje o tym, kto będzie odbierał dziecko po zajęciach w świetlicy (wpis do karty zgłoszenia dziecka).
3. Wychowawca odpowiedzialny za dzieci przebywające w świetlicy, w momencie ich odbioru przez rodziców lub opiekunów powinien potwierdzić tożsamość osoby odbierającej dziecko.
4. W przypadku gdy rodzice lub opiekunowie nie odebrali dziecka do godziny 17.00 wychowawca świetlicy:
 1. kontaktuje się z rodzicami bądź opiekunami dziecka,
 2. ustala jak najszybszy czas odbioru dziecka, w przypadku braku możliwości skontaktowania się z rodzicami lub opiekunami zgłasza policji pozostawienie dziecka bez opieki.
 3. Nauczyciel informuje dyrektora szkoły.
5. Nauczyciel jest zobowiązany do wezwania policji, w celu ustalenia miejsca pobytu opiekunów prawnych ucznia i zapewnienie uczniowi dalszej opieki. Do czasu ustalenia miejsca pobytu dziecko pozostaje pod opieką nauczyciela i funkcjonariusza Policji. Po ustaleniu miejsca pobytu opiekunów, policja w obecności nauczyciela przekazuje ucznia opiekunowi/rodzicowi.
6. Gdy taka sytuacja powtarza się rodzic zostaje pouczone, iż w przypadku dalszego nieterminowego odbierania dziecka, może ono zostać przekazane pod opiekę odpowiednim organom (policja).

Procedury postępowania podczas korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń multimedialnych na terenie szkoły.

1. Podczas zajęć edukacyjnych obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych (aparaty powinny być wyłączone schowane w plecaku lub szafce).
2. Uczeń może używać telefonu w czasie lekcji tylko w nagłych przypadkach po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem, w sposób określony w statucie szkoły.
3. Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu lub innego nośnika jest zabronione.
4. Uczeń zobowiązany jest do pilnowania swojego telefonu. Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zgubienie lub uszkodzenie aparatu w trakcie lekcji oraz innych zajęć, a także w czasie wyjścia poza teren szkoły.
5. Nie wolno nagrywać przebiegu lekcji oraz robić zdjęć w jej trakcie bez zgody nauczyciela. Dotyczy to nagrań zarówno z telefonu, jak i innych urządzeń multimedialnych.
6. Gdy uczeń odmawia zastosowania się do powyższych punktów i nadal utrudnia prowadzenie lekcji, nauczyciel wpisuje stosowne uwagi do dziennika elektronicznego, a po zakończeniu lekcji kieruje ucznia do wychowawcy i pedagoga, którzy wspólnie podejmują przewidziane w statucie szkoły działania dyscyplinujące – wychowawcze.
7. Uczeń w szczególnych przypadkach może korzystać z telefonu podczas lekcji, wówczas gdy nauczyciel ma zaplanowaną lekcję z użyciem technologii informacyjno-komunikacyjnej (TIK).

Procedury postępowania wobec nietrzeźwych rodziców lub opiekunów zgłaszających się po odbiór dzieci ze szkoły.

1. Pracownik szkoły nie może powierzyć opieki nad dzieckiem osobie znajdującej się pod wpływem alkoholu. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który ma uzasadnione podejrzenie, że po dziecko zgłosił się rodzic, opiekun będący pod wpływem alkoholu lub środków odurzających ma prawo odmówić wydania dziecka.
2. Nauczyciel lub pracownik szkoły nakazuje osobie nietrzeźwej opuszczenie terenu szkoły i wzywa innego opiekuna dziecka lub inną osobę do tego upoważnioną.
3. W sytuacji gdy drugi rodzic lub inna osoba upoważniona pisemnie nie może osobiście odebrać dziecka, w sytuacjach szczególnych rodzic może jednorazowo wskazać (upoważnić ustnie) inną pełnoletnią osobę podając jej dane. Osoba upoważniona ustnie w momencie odbioru dziecka musi mieć przy sobie dokument tożsamości i okazać go pracownikowi.
4. Jeżeli osoba nietrzeźwa odmawia opuszczenia szkoły pracownik wzywa Policję.
5. O fakcie, zgłoszenia się rodzica lub opiekuna w stanie nietrzeźwym po odbiór dziecka należy bezzwłocznie powiadomić wychowawcę klasy, pedagoga szkolnego i dyrekcję.
6. W sytuacji, gdy w wyznaczonym czasie nie pojawi się po odbiór dziecka trzeźwy rodzic/opiekun, pracownik pedagogiczny lub dyrektor szkoły wzywa Policję.
7. Z każdego zdarzenia pracownik pedagogiczny sporządza notatkę.
8. W przypadku powtarzających się incydentów odbioru dziecka przez rodzica w stanie nietrzeźwym pedagog szkolny kieruje sprawę do Sądu Rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

Procedury postępowania w przypadku rodziny niewydolnej opiekunczo i wychowawczo.

1. Nauczyciel, wychowawca klasy lub inna osoba z kręgu dziecka mająca informacje na temat zaniedbań wychowawczych bądź problemów socjalnych w rodzinie ucznia zgłasza problem pedagogowi szkolnemu.
2. Wychowawca klasy, pedagog szkolny, pielęgniarka i dyrektor szkoły, obserwują i diagnozują sytuację ucznia.
3. Pedagog szkolny i wychowawca klasy rozmawiają z uczniem w celu dokonania diagnozy potrzeb dziecka.
4. Pedagog szkolny i wychowawca klasy kontaktują się z rodzicami lub opiekunami prawnymi ucznia.
5. W razie braku kontaktu z rodzicami/ opiekunami prawnymi ucznia/ pedagog szkolny:
 1. poszukuje innych dróg kontaktu z opiekunami dziecka poprzez pracowników GOPS, Policję,
 2. w sytuacji poważnych zaniedbań ze strony rodziców dziecka, pedagog szkolny występuje do sądu rodzinnego o rozeznanie sytuacji rodzinnej dziecka.
6. Na spotkaniu z rodzicami ucznia wychowawca klasy i pedagog szkolny przedstawiają ofertę pomocy pedagogicznej, psychologicznej, socjalnej bądź prawnej.
7. Z każdego spotkania z rodziną ucznia wychowawca lub pedagog sporządza notatkę.
8. Wychowawca klasy i pedagog szkolny utrzymują stały kontakt z rodzicami/ opiekunami prawnymi ucznia i dbają, w miarę możliwości o realizację wspólnych ustaleń.
9. W sytuacji braku lub odmowy współpracy rodziców / opiekunów ucznia ze szkołą, pedagog występuje z wnioskiem do sądu rodzinnego.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH ZAGROŻENIA DZIECI I MŁODZIEŻY DEMORALIZACJĄ I PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Procedury postępowania w przypadku kradzieży na terenie szkoły.

1. Nauczyciel lub wychowawca po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkiem rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Następnie poszkodowany i świadkowie sporządzają notatkę z zaistniałego zdarzenia.
3. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
4. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy.
5. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia.
6. W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.

7. Wychowawca przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami.
8. W uzasadnionym przypadku wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu policji. O tym fakcie informują rodziców poszkodowanego i sprawcy.
9. **Postanowienia dodatkowe:** Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, smartwatche, biżuterię, odtwarzacze, pieniądze, rowery itp.

Postępowanie wobec ofiar i sprawców cyberprzemocy.

1. Nauczyciel, któremu zgłoszony został przypadek cyberprzemocy, informuje o zdarzeniu wychowawcę, a ten pedagoga.
2. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem przeprowadza rozmowę z ofiarą cyberprzemocy, udziela jej wsparcia i porady, ustala okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.
3. Wychowawca i pedagog przy udziale nauczyciela informatyki zabezpieczają dowody i jeżeli to możliwe, ustalają tożsamość sprawcy cyberprzemocy. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.
4. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem informuje o zdarzeniu rodziców/ opiekunów prawnych poszkodowanego i sprawcy (jeżeli jest znany i nieletni). W innych przypadkach pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły zawiadamia Policję. Sporządza notatkę przechowywaną w dokumentacji pedagoga.
5. Wychowawca i pedagog monitorują sytuację ucznia (ofiary), sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

Procedury postępowania nauczyciela, gdy uczeń jest ofiarą przemocy w szkole.

1. Nauczyciel słownie, stanowczo reaguje na zachowanie przemocowe ucznia, doprowadza do przerwania incydentu, rozdziela i odizolowuje sprawcę i ofiarę.
2. W zależności od sytuacji, nauczyciel powinien udzielić poszkodowanemu uczniowi pierwszej pomocy przedmedycznej lub wezwać specjalistyczną pomoc medyczną, jeśli są widoczne obrażenia.
3. Zgłasza przypadek do wychowawcy, pedagoga, dyrektora oraz sporządzenia notatkę o zdarzeniu.
4. Dyrektor, wychowawca i pedagog wzywają rodziców ofiary oraz sprawcy, aby omówić sytuację i zaplanować dalsze postępowanie.
5. Dyrektor, wychowawca i pedagog rozmawia ze sprawcą i ofiarą zajścia oraz konfrontuje uzyskane informacje z osobami bezpośrednio uczestniczącymi w zdarzeniu.
6. Wychowawca i pedagog informują rodziców pokrzywdzonego ucznia o zdarzeniu, poucza ich o możliwości złożenia zawiadomienia w odpowiedniej jednostce policji.
7. Jeśli doszło do drastycznego naruszenia godności ucznia lub zachodzi podejrzenie popełnienia czynu karalnego, informują o tym jednostkę policji lub Sąd Rodzinny.

8. Wychowawca może wnioskować o objęcie ofiary i sprawcy wsparciem psychologiczno-pedagogicznym.
9. Nauczyciel zawsze powinien stawać po stronie ucznia pokrzywdzonego, które musi mieć w kimś oparcie, nawet jeśli koledzy mają do niego zastrzeżenia (trzeba pamiętać, że to ono jest ofiarą a nie sprawcą).
10. Podczas rozmów z uczniem, który jest ofiarą przemocy należy unikać: przypisywania temu uczniowi winy za zaistniałą sytuację, bagatelizowania problemu, dawania dobrych rad.
11. Po każdym zdarzeniu należy sporządzić notatkę lub raport opisujący przebieg zdarzenia. Należy pamiętać o zachowaniu poufności informacji dotyczących ucznia i jego rodziny.
12. Nie należy „na własną rękę” wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania, itp.
13. Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni. Należy poprosić o ich dobrowolne okazanie.

Procedury postępowania nauczyciela, gdy uczeń jest sprawcą przemocy w szkole.

1. Nauczyciel stanowczo reaguje na agresywne zachowanie, doprowadza do jego przerwania, rozdziela i odizolowuje sprawcę i ofiarę. W uzasadnionych sytuacjach spisuje zeznania uczniów świadków, które mogą być pomocne w przekazaniu rodzicom sprawozdania o udziale ich dziecka w krzywdzeniu kolegów.
2. Zgłasza przypadek do wychowawcy, pedagoga, dyrektora.
3. Pedagog i wychowawca wzywają rodziców ucznia – sprawcy przemocy, informują ich o możliwych konsekwencjach prawnych oraz wynikających z regulaminu szkoły.
4. Wychowawca udziela uczniowi upomnienia. Nauczyciel lub wychowawca odnotowują zajście w dzienniku.
5. Jeśli pojedyncze uwagi i upomnienia nie dają efektu, a uczeń jest wciąż agresywny i stosuje przemoc, należy podjąć cykliczne rozmowy z uczniem oraz obserwację zachowania ucznia przez nauczycieli uczących oraz odnotowywać spostrzeżenia dotyczące jego zachowania. Należy zaproponować rodzicom ucznia skorzystanie ze specjalistycznej pomocy oraz poinformować o możliwości powiadomienia Sądu Rodzinnego. W sytuacji braku zainteresowania ze strony rodziców należy powiadomić Sąd Rodzinny.
6. Przez cały czas wychowawca powinien nagradzać pozytywne zachowania ucznia (zauważać, doceniać, chwalić).
7. Gdy ma miejsce zdarzenie o szczególnie drastycznym przebiegu (bójka, rozbój, uszkodzenie ciała) wychowawca informuje pedagoga i dyrektora.
8. Dyrektor lub pedagog szkoły wzywa do szkoły rodziców i powiadamia Policję.
9. Po każdym zdarzeniu należy sporządzić notatkę lub raport opisujący przebieg zdarzenia. Należy pamiętać o zachowaniu poufności informacji dotyczących ucznia i jego rodziny.
10. Nie należy „na własną rękę” wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania, itp.

11. Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni. Należy poprosić o ich dobrowolne okazanie.

Procedura postępowania nauczyciela w przypadku stwierdzenia naruszenia godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły przez ucznia.

1. Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub pracownika niepedagogicznego szkoły uznajemy:
 1. lekceważące i obraźliwe zachowanie wobec ww. wyrażone w słowach lub gestach;
 2. nagrywanie lub fotografowanie ww. pracowników szkoły bez ich wiedzy i zgody;
 3. naruszanie ich prywatności i własności prywatnej;
 4. użycie wobec nich przemocy fizycznej i psychicznej;
 5. pomówienia i oszczerstwa wobec ww. pracowników
 6. naruszanie ich nietykalności osobistej.
2. Wobec powyższych zachowań ucznia:
 1. nauczyciel lub pracownik szkoły powiadamia wychowawcę klasy (w przypadku jego nieobecności powiadamia pedagoga szkolnego lub dyrektora);
 2. wychowawca klasy niezwłocznie powiadamia rodziców o zaistniałej sytuacji, wzywa ich do szkoły, sporządza notatkę służbową, pod którą podpisują się rodzice;
 3. w obecności rodziców uczeń przeprosza osobę, której godność naruszył;
 4. wychowawca klasy udziela uczniowi nagany za naruszenie Statutu szkoły;
 5. jeżeli uczeń ma kuratora, zostaje on o tym zajściu powiadomiony przez wychowawcę,;
 6. w przypadku powtórzenia się nagannych zachowań wychowawca wzywa rodziców' sporządza notatkę z odbytej rozmowy oraz informuje dyrektora szkoły;
 7. dyrektor szkoły udziela nagany;
 8. w przypadku notorycznego naruszania godności przez ucznia, szkoła zgłasza ten fakt na Policję oraz kieruje pismo do Sądu Rodzinnego z prośbą o zbadanie sprawy i podjęcie dalszego postępowania.

Procedury postępowania nauczyciela, gdy uczeń uniemożliwia prowadzenie lekcji.

1. Nauczyciel reaguje słownie i stanowczo, informuje ucznia o łamaniu przez niego regulaminu szkoły i wynikających stąd konsekwencjach.
2. Wzywa innego pracownika szkoły w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniom, informuje pedagoga lub dyrektora o zaistniałej sytuacji.
3. Telefonicznie wzywa rodziców i rozmawia nt. trudności dziecka oraz ewentualnej możliwości pomocy, a także o konsekwencjach wynikających z regulaminu szkoły.
4. Sporządza notatkę z przebiegu zdarzenia.
5. W dalszym ciągu obserwuje zachowanie ucznia.
6. W przypadku braku zmiany złego zachowania ucznia wyciąga konsekwencje zgodnie z zapisami prawa wewnątrzszkolnego.

**Procedury postępowania nauczyciela
w sytuacji innych zachowań uczniów, które zagrażają bezpieczeństwu ich samych
lub innych osób (autoagresja, wyrażanie gróźb pod adresem kolegów i nauczycieli,
kontakt z pornografią, posiadanie niebezpiecznych narzędzi, środków
pirotechnicznych, itp.)**

1. W przypadku stwierdzenia niepokojących lub niezrozumiałych zachowań ucznia, zagrażających jego bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych osób, nauczyciel niezwłocznie powiadamia wychowawcę klasy.
2. Wychowawca informuje pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły, sporządza notatkę dotyczącą zdarzenia. W razie potrzeby zapewnia bezpieczeństwo uczniowi do czasu przekazania go rodzicom.
3. Wychowawca wzywa rodziców do szkoły lub w razie konieczności natychmiast kontaktuje się z nimi osobiście. Wspólnie z pedagogiem przeprowadza rozmowę z rodzicami, która powinna zakończyć się ustaleniem dalszego postępowania z uczniem.
4. Jeżeli zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa szkoła powiadamia policję, natomiast jeśli analiza sytuacji dziecka wskazuje na zaniedbanie rodziców lub jego demoralizację, szkoła przekazuje odpowiednią informację do Sądu Rodzinnego.

Procedury postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły.

1. Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów przy pomocy innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
2. Nauczyciel powiadamia o bójce wychowawcę i pedagoga.
3. W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia dyrektora szkoły.
4. Dyrektor powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia, a w razie potrzeby pogotowie ratunkowe.
5. W przypadku braku obrażeń i niepokojących objawów nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga, którzy przeprowadzają rozmowę z uczestnikami bójki.
6. Wychowawca klasy wraz z pedagogiem przekazują informację dyrektorowi szkoły, sporządzana jest notatka ze zdarzenia.
7. Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach Policję lub Sąd Rodzinny.
8. Wychowawca zawiadamia rodziców/prawnych opiekunów.
9. Wobec uczestników zajścia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.

Procedura postępowania wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa.

1. Nauczyciel będący świadkiem czynu niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.
2. Przekazuje sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagogowi szkolnemu lub dyrektorowi szkoły.

3. Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa (np. ostre narzędzia, przedmioty kradzieży itp.)
4. We współpracy z pedagogiem ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
5. Pedagog szkolny lub dyrektor szkoły powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia -sprawcy.
6. Dyrektor szkoły niezwłocznie powiadamia policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
7. Jeżeli uczeń jest podejrzany o popełnienie czynu karalnego przesłuchanie odbywa się w obecności rodziców lub nauczycieli, natomiast w charakterze świadka można przesłuchiwać każdego małoletniego, bez względu na wiek i w takiej czynności nie jest konieczny udział rodziców.
8. Nie należy „na własną rękę” wyjaśniać przebiegu zdarzenia, a zwłaszcza konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania, itp.
9. Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni. Należy poprosić o ich dobrowolne okazanie.
10. Nauczyciel będący świadkiem lub pedagog sporządza notatkę służbową.

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

1. Nauczyciel udziela pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnia jej udzielenia poprzez wezwanie pogotowia w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznie powiadamia pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
3. Pedagog szkolny powiadamia rodziców (opiekunów prawnych).
4. Dyrektor szkoły niezwłocznie wzywa policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.

Wybrane kategorie przestępstw z Kodeksu karnego ścigane z urzędu: udział w bójce lub pobiciu, doprowadzenie małoletniego poniżej 15 lat do obcowania lub poddania się innej czynności seksualnej, znęcanie się, naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza, wywieranie wpływu na świadka, kradzież, kradzież z włamaniem, rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze, przywłaszczenie, oszustwo).

1. Osoba będąca świadkiem lub posiadająca informację o popełnieniu ww. przestępstw natychmiast powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dalsze działania podejmuje dyrektor szkoły.

Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia.

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

1. O wysokim ryzyku zachowań samobójczych świadczyć może wystąpienie przynajmniej jednego z poniższych czynników:
 1. mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei;
 2. mówienie wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych lub testamentu;
 3. pozbywanie się osobistych i cennych dla ucznia przedmiotów;
 4. unikanie kontaktów z bliskimi kolegami, izolacja, zamykanie się w sobie;
 5. zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi przyjemność;
 6. przejawianie dużych zmian charakteru, nastroju, występowanie nietypowych zachowań;
 7. przejawianie innych zachowań ryzykownych: okaleczanie się, zażywanie narkotyków, spożywanie alkoholu;
 8. przejawianie zainteresowania tematyką śmierci, umierania itp.;
 9. podejmowanie w przeszłości prób samobójczych;
 10. fascynacja znanymi osobami (np. gwiazdami popkultury), które popełniły samobójstwo.
2. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia, wychowawca, pedagog i psycholog szkolny podejmują odpowiednie działania interwencyjne:
 1. jednoznacznie ustalają, które z w/w przesłanek występują u danego ucznia;
 2. przeprowadzają analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu wstępnego ustalenia przyczyn, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia;
 3. przekazują informację o zagrożeniu rodzicom i dyrektorowi szkoły;
 4. ustalają z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów, proponują pomoc psychoterapeutyczną na terenie szkoły lub poza nią.

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych)

1. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:
 1. nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce;
 2. informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców;

3. przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia odpowiednim instytucjom (np. policji).

Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą.

1. Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, psycholog i pedagog szkolny podejmują następujące działania:
 1. jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, a ten rodzica/opiekuna prawnego;
 2. dyrektor szkoły, psycholog i pedagog szkolny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 3. jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu do szkoły, dyrektor szkoły, psycholog i pedagog szkolny przekazują rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
 4. o próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli;
 5. psycholog i pedagog planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą;
 6. w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji;
 7. psycholog, pedagog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

Procedura postępowania w przypadku przyjsia do szkoły ucznia z urazami wskazującymi na przemoc fizyczną w domu.

1. Jeżeli nauczyciel zauważy lub uczeń zgłosi mu po przyjsiu do szkoły urazy (złamania, stłuczenia, zasinienia, zranienia itp.) stwarzające podejrzenie, że powstały one w czasie pobytu ucznia w domu, postępuje w następujący sposób:
 1. zapewnia uczniowi bezpieczne warunki, opiekę i wsparcie osoby dorosłej;
 2. powiadamia wychowawcę, psychologa, pedagoga lub dyrektora szkoły;
 3. wspólnie z wychowawcą, psychologiem, pedagogiem lub dyrektorem wysłuchuje relacji ucznia;
 4. wspólnie z innymi osobami (pielęgniarka, wychowawca, psycholog, pedagog lub dyrektor) ocenia stan ucznia i ewentualnie udziela mu niezbędnej pomocy lub wzywa pomoc medyczną;
 5. powiadamia policję i w razie potrzeby uczestniczy w niezbędnych czynnościach (obdukcja, rozmowa z uczniem, przewiezienie do pogotowia opiekuńczego), nauczyciela może zastąpić wychowawca ucznia, pedagog lub inna osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły;

6. powiadamia rodziców (opiekunów) ucznia.
2. Podobny tryb postępowania obowiązuje również w sytuacji, gdy uczeń zgłasza, iż doświadczył w domu innego rodzaju przemocy i odmawia powrotu do domu lub informuje nauczyciela, że rodzice (opiekunowie) są pod wpływem alkoholu i nie mogą wykonywać czynności opiekuńczych wobec ucznia.
3. Wezwanie rodzica, który nie był domniemanym sprawcą. Sporządzić notatkę z rozmowy rodzicem lub innym opiekunem, do co którego nie ma podejrzenia o stosowaniu przemocy.
4. Wypełnić przez wyznaczonego nauczyciela lub pedagoga formularza „Niebieska Karta – A” z udziałem ucznia i w obecności rodzica, który nie jest sprawcą przemocy lub innej osoby najbliższej.
5. Przekazać formularz „Niebieska Karta – B” osobie reprezentującej ucznia, nie będącej sprawcą przemocy.
6. Przekazać nie później niż w terminie 7 dni oryginału formularza „Niebieska Karta – A” przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego (kopia pozostaje w dokumentacji szkoły).
7. Objąć ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną zgodnie z obowiązującymi przepisami.
8. W szczególnych przypadkach dyrektor szkoły podejmuje decyzję o zawiadomieniu Policji, która przejmuje opiekę nad dzieckiem i podejmuje dalsze działania.

Procedura postępowania w przypadku otrzymania informacji o molestowaniu dziecka w rodzinie lub środowisku.

1. Przekazanie informacji nauczycielowi – nauczyciel informuje dyrektora, pedagoga, psychologa, wychowawcę.
2. Rozmowa z osobą, która poinformowała o zdarzeniu z psychologiem, pedagogiem.
3. Wezwanie rodzica, który nie był domniemanym sprawcą.
4. Zgłoszenie się matki (ojca) z dzieckiem do lekarza (informacja na policję).
5. Wskazanie instytucji pomagających ofiarom molestowania (psycholog).
6. Otoczenie dziecka w szkole szczególną opieką przez psychologa i pedagoga.
7. Z realizacji każdego z wyżej wymienionych punktów sporządza się notatkę.

Procedura postępowania w sytuacji dziecka zaniedbanego.

1. Wychowawca na podstawie obserwacji, wywiadu analizuje sytuację ucznia.
2. Po ustaleniu rzeczywistego problemu dziecka powiadamia pedagoga i dyrektora szkoły o swoich spostrzeżeniach.
3. Pedagog sporządza notatkę o sytuacji dziecka i przeprowadza rozmowę z rodzicami w celu ustalenia zasad postępowania z dzieckiem i poprawy sytuacji oraz uzyskania ewentualnej pomocy wychowawczej lub materialnej.
4. W przypadku trudnej sytuacji materialnej pedagog przygotowuje wniosek do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie, Rady Rodziców z prośbą o udzielenie dziecku pomocy.
5. W przypadku niedożywienia, pedagog zgłasza wniosek do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie, Dyrektora szkoły o objęcie ucznia dożywianiem.

6. W przypadku zaniedbania rodziców w sferze nie wypełniania obowiązku szkolnego, stwierdzonej przemocy, demoralizacji lub niewydolności wychowawczej Dyrektor po konsultacji z pedagogiem kieruje sprawę na Policję lub do Sądu Rodzinnego.

**Procedura postępowania nauczyciela na wypadek nieobecności rodziców ucznia
– braku właściwej opieki.**

1. Rodzice lub prawni opiekunowie ucznia, opuszczając miejsce zamieszkania powinni poinformować dyrektora szkoły o osobie, której powierzają opiekę nad dzieckiem.
2. Informacja może mieć formę pisemną i zostać złożona w sekretariacie szkoły, u dyrektora lub wychowawcy.
3. Wychowawca, który otrzymał taką informację, zobowiązany jest przekazać ją dyrektorowi.
4. Dyrektor szkoły w momencie stwierdzenia braku zainteresowania się uczniem przez osobę, której opieka została powierzona, zgłasza fakt do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie lub Komendy Policji. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

Metody współpracy z policją

1. W ramach długofalowej pracy szkoła i policja utrzymują stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń.
2. Koordynatorami współpracy powinni być: pedagog/psycholog szkolny oraz specjalista ds. nieletnich właściwej jednostki policji.
3. Do współpracy ze szkołą zobowiązany jest także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła.
4. Pracownicy szkoły wyznaczeni do współpracy z policją, specjaliści ds. nieletnich oraz dzielnicowi powinni wspólnie ustalić wzajemne zasady kontaktu, by móc na bieżąco wymieniać informacje i rozwiązywać problemy związane z bezpieczeństwem i dobrem uczniów.
5. W ramach współpracy policji ze szkołą organizuje się:
 1. spotkania pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrektorów szkół z zaproszonymi specjalistami, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizację dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym;
 2. spotkania tematyczne młodzieży szkolnej z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów narkomanii, wychowania w trzeźwości itp. oraz sposobów unikania zagrożeń;
 3. informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły „wypełniających znamiona przestępstwa”, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji dzieci i młodzieży;
 4. udzielenie przez policję pomocy szkole w rozwiązywaniu trudnych, mogących mieć podłoże przestępcze problemów, które zaistniały na terenie szkoły;
 5. wspólny – szkoły i policji – udział w lokalnych programach profilaktyki związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Procedury interwencyjne wobec dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.

- 1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń pali papierosy, używa alkoholu lub innych środków odurzających, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel podejmuje następujące kroki:**
 1. Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
 2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły, sporządza notatkę o zdarzeniu oraz podjętych działaniach.
 3. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego który podejmuje rolę koordynatora działań.
 4. Pedagog wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i w obecności wychowawcy przeprowadza rozmowę podczas której:
 - 1) informuje o zaistniałej sytuacji;
 - 2) dąży do wspólnego znalezienia rozwiązania;
 - 3) zobowiązuje rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem;
 - 4) w toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
 5. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem w ich obecności.
 6. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do specjalistycznej placówki i udział dziecka w programie terapeutycznym.
 7. Jeżeli rodzice odmawiają się współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, dyrektor szkoły może pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję.
 8. Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia Sąd Rodzinny lub Policję.
 9. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
- 2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, niezwłocznie podejmuje następujące kroki:**
 1. Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
 2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.

3. W razie konieczności wzywa lekarza w celu ewentualnego udzielenia pomocy medycznej.
 4. Zawiadamia o zaistniałym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
 5. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia lub przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
 6. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia, który jest pod wpływem alkoholu, odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób.
 7. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia.
 8. O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz Sąd Rodzinny.
- 3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk podejmuje następujące kroki:**
1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
 2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, który wzywa Policję.
 3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.
- 4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, niezwłocznie podejmuje następujące kroki:**
1. Nauczyciel o swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
 2. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) żąda od ucznia, aby przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów, budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją.
 3. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
 4. W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczek, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
 5. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji.

6. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję.
7. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Procedura udzielania uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej.

1. Pierwsza pomoc przedmedyczna, w przypadku osób nieposiadających kwalifikacji medycznych, ogranicza się do wykonania opatrunku, ułożenia dziecka w odpowiedniej pozycji, wykonania sztucznego oddychania oraz masażu serca, niedopuszczenia do sytuacji zagrożenia życia. Nauczyciele i inni pracownicy powinni udzielić pomocy przedmedycznej w zakresie swoich umiejętności.
2. Osoba obecna przy zdarzeniu natychmiast powiadamia rodziców (opiekunów prawnych) ucznia.
3. W sytuacjach nagłych, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka udzielający pomocy nauczyciel lub inny pracownik szkoły nie czeka na zgodę rodziców – priorytetem jest ratowanie życia.
4. Gdy pojawia się nagła reakcja alergiczna, utrata przytomności czy drgawki, pracownik powinien wezwać fachową pomoc medyczną, udzielić pierwszej pomocy oraz może podać lek, który został wcześniej przepisany dziecku przez lekarza i znajduje się w miejscu zdarzenia.
5. Leki podajemy wyłącznie w sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu – liczy się natychmiastowa reakcja.
6. Działając w dobrej wierze przy udzielaniu pomocy zgodnie z przepisami oraz wykorzystując lek przepisany poszkodowanemu, **pracownik jest chroniony prawnie**.
7. Po przybyciu do szkoły rodzice (opiekunowie prawni) lub lekarz pogotowia ratunkowego przejmują odpowiedzialność za dziecko.
8. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.
9. Wychowawcy mogą pozyskać wiedzę o chorobach przewlekłych od rodziców gdyż może ona zdecydować o czasie reakcji i skuteczności niesionej pomocy.
10. Rodzice dzieci z chorobami przewlekłymi (np. cukrzyca, astma, padaczka, czy zdiagnozowana silna alergia), zobowiązani są do dostarczenia wychowawcy:
 - 1) zaświadczenia lekarskiego o chorobie;
 - 2) zgody (w razie konieczności) na przetwarzanie danych dotyczących zdrowia dziecka wśród pozostałych pracowników szkoły, lekarza pogotowia prośby o podanie leku przez osoby, które w danej chwili sprawują opiekę nad dzieckiem;
 - 3) leki mogą podać tylko osoby z przygotowaniem medycznym;
 - 4) nauczyciel może podać lek dziecku w momencie zagrożenia życia po uprzednim przeszkoleniu go przez rodzica, jak ten lek podać;
 - 5) w razie reakcji niepożądanych po podaniu leku rodzic nie pociąga do odpowiedzialności prawnej pracowników i dyrekcji szkoły.

Procedury interwencyjne w sytuacji nagłej niedyspozycji zdrowotnej ucznia w szkole.

Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia: gorączka, dolegliwości żołądkowe, dolegliwości bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia.

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy.
2. Nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły lub osobę go zastępującą poprzez wyznaczonego ucznia.
3. Osoba odbierająca informację powiadamia wychowawcę i rodziców oraz ustala sposób odebrania ucznia ze szkoły przez rodzica.
4. Do momentu odebrania ucznia przez rodzica lub, jeśli jest to konieczne – przyjazdu pogotowia ratunkowego – uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez dyrektora szkoły.
5. W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie ucznia, nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia dyrektora szkoły i rodziców ucznia.
6. Jeśli uczeń odczuwa niedyspozycję zdrowotną w pierwszej kolejności powinien zgłosić się do wychowawcy, a w razie jego nieobecności do dyrektora lub osoby go zastępującej.
7. Ucznia, który źle się czuje może odebrać ze szkoły tylko rodzic lub osoba pełnoletnia z rodziny.
8. Jeśli jest konieczne przewiezienie ucznia do szpitala, uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy rodzic.
9. W przypadku niemożności udziału rodzica, uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności dyspozycyjności): wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik szkoły.
10. Nauczyciel sporządza notatkę służbową.

Procedury postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego.

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski, każdy pracownik szkoły zobowiązany jest niezwłocznie zapewnić poszkodowanemu opiekę i w miarę możliwości udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą, prosi o nadzór nad swoją klasą nauczyciela uczącego w najbliższej sali.
3. W zależności od rodzaju urazu pracownik pozostawia poszkodowanego w miejscu wypadku, zawiadamiając zaraz potem dyrektora i wychowawcę.
4. W sytuacji, kiedy nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, należy natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe, a do czasu jego przybycia w miarę możliwości udzielać poszkodowanemu pierwszej pomocy.
5. Jeżeli w wyniku wypadku nastąpił zgon osoby poszkodowanej, nauczyciel prowadzący zajęcia edukacyjne zabezpiecza miejsce zdarzenia i natychmiast wzywa na jego miejsce policję oraz dyrektora szkoły.
6. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
7. Dyrektor szkoły informuje o zdarzeniu rodziców oraz organ prowadzący szkołę, a w przypadku zatrucia – państwowego inspektora sanitarnego.
8. Do czasu przybycia policji lub rozpoczęcia prac przez zespół powypadkowy, dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły, zabezpiecza miejsce wypadku w sposób

wykluczający dopuszczanie osób niepowołanych tak, by było możliwe pełne ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzenia.

9. Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu.
10. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych (dyskoteki, zabawa karnawałowa itp.), gdy nie ma dyrektora szkoły, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu.
11. Jeśli wypadek zdarzył się w czasie wycieczki (biwaku) – wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.
12. Osoba odpowiedzialna powiadamia rodziców ucznia.
13. O każdym wypadku dyrektor zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący.
14. Celem ustalenia okoliczności zdarzenia dyrektor powołuje zespół powypadkowy.
15. Naoczny świadek zdarzenia niezwłocznie sporządza notatkę opisującą zdarzenie.

Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie szkoły wszawicy.

1. W przypadku stwierdzenia występowania wszawicy u dzieci, pielęgniarka za zgodą rodziców dokonuje kontroli czystości głowy uczniów.
2. W przypadku stwierdzenia choroby wychowawca bezpośrednio kontaktuje się z rodzicem dziecka informując go o stanie czystości włosów i skóry głowy oraz udziela informacji dotyczących przeprowadzenia koniecznych zabiegów higienicznych.
3. W czasie leczenia dziecko nie powinno uczęszczać na zajęcia szkolne.
4. Wychowawca informuje dyrekcję szkoły o skali zjawiska oraz wysyła informację do wszystkich rodziców o sposobach radzenia sobie z problemem.
5. W miarę potrzeby dyrektor organizuje działania edukacyjne dotyczące w/w problematyki dla uczniów i rodziców.

Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczennica szkoły jest w ciąży.

1. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczennica jest w ciąży nauczyciel/wychowawca informuje o tym fakcie psychologa i pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
2. Wychowawca lub pedagog szkolny wzywa do szkoły rodziców (opiekunów prawnych) i przeprowadza rozmowę z uczennicą oraz jej rodzicami (opiekunami). Sporządza notatkę z przeprowadzonej rozmowy (do teczki wychowawcy).
3. W przypadku potwierdzenia informacji, dyrektor szkoły w porozumieniu z rodzicami (opiekunami prawnymi) oraz wychowawcą ustalają sposób i termin realizacji obowiązku szkolnego przez uczennicę.
4. Pedagog szkolny wskazuje rodzicom możliwości skorzystania przez uczennicę i ich samych z pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły i poza nią.
5. Dyrektor zobowiązuje nauczycieli uczących, wychowawcę i pielęgniarkę szkolną do szczególnej opieki nad uczennicą w trakcie jej pobytu w szkole.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA - INNE SYTUACJE KRYZYSOWE

Procedura postępowania w przypadku otrzymania podejrzanej paczki lub koperty oraz telefonu ostrzegającego przed niebezpieczeństwem.

1. Nie wolno:
 - 1) opróżniać zawartości wszelkich podejrzanych przesyłek, nie przenosić paczki lub koperty;
 - 2) wdychać oparów, dotykać, sprawdzać smaku, przypatrywać się z bliska;
 - 3) zlekceważyć niebezpieczeństwa i zataić informacji.
2. Należy:
 - 1) zabezpieczyć teren, uniemożliwić dostęp uczniom;
 - 2) niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły powiadamia policję i straż pożarną oraz podejmuje decyzję o ewentualnej ewakuacji szkoły.

Procedura postępowania wobec osoby „obcej” na terenie szkoły.

Przez „osobę obcą na terenie szkoły” rozumie się osobę, która:

1. nie jest pracownikiem szkoły;
 2. nie jest rodzicem ucznia tej szkoły;
 3. nie jest osobą zaproszoną przez dyrekcję szkoły lub uprawnionego pracownika szkoły;
 4. która swoim zachowaniem w wyraźny sposób narusza zasady i normy współżycia społecznego, bądź też w inny sposób stanowi zagrożenie dla porządku na terenie szkoły i bezpieczeństwa dla uczniów oraz innych osób przebywających na terenie szkoły.
1. Ustalamy powody obecności oraz zachowanie osoby postronnej w szkole poprzez obserwację, a także rozmowę z nią.
 2. W przypadku powstania wątpliwości lub ujawnienia niepokojących zachowań z jej strony niezwłocznie informujemy dyrektora szkoły i wspólnie z nim podejmujemy mediacje w celu nakłonienia tej osoby do jasnego określenia celu swojego pobytu lub też opuszczenia terenu placówki.
 3. W przypadkach drastycznych dyrektor szkoły lub pedagog szkolny niezwłocznie powiadamiają policję i jednocześnie podejmują działania mające na celu zabezpieczenie dzieci i pracowników przed skutkami tych zachowań.
 4. Jeśli osoby wymienione wcześniej są nieobecne w szkole lub ich odszukanie trwałoby zbyt długo, czynności wymienione w tym punkcie wykonuje nauczyciel, który zauważył osobę obcą na terenie szkoły.

Procedura postępowania w przypadku alarmu bombowego.

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.

2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: Pogotowie Ratunkowe, Straż Pożarną, Pogotowie Gazowe, Pogotowie Wodne i Kanalizacyjne, Pogotowie Energetyczne.
3. Po przybyciu Policji na miejsce incydem bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.

Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”:

1. Użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
2. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
3. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać!
4. O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
5. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy spokojnie opuścić szkołę, zabierając wszystkie rzeczy osobiste (plecaki, torebki, siatki, worki, ubrania).
6. Nie wolno zabierać żadnych przedmiotów cudzych. Miejsce ewakuacji – boiska szkolne.

Informacja o podłożeniu bomby.

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:
 1. słuchaj uważnie;
 2. zapamiętaj jak najwięcej;
 3. notuj ważne spostrzeżenia, jeżeli masz taką możliwość;
 4. nagrywaj rozmowę,;
 5. zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle;
 6. nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki;
 7. jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
2. Jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał, przekaz ją Policji.
3. Niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.
4. Zaalarmuj dyrektora szkoły.
5. Dyrektor powiadamia Organ Prowadzący i Kuratorium Oświaty w Warszawie.
6. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób niewywołujący paniki.
7. Dyrektor zarządza ewakuację zgodnie z obowiązującą instrukcją.
8. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
9. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
10. W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.

11. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych, telefonów komórkowych.
12. W miarę możliwości ogranicz dostęp osobom postronnym.
13. Dokonaj próby ustalenia właściciela przedmiotu.
14. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń.

Procedury postępowania w przypadku wtargnięcia na teren szkoły terrorystów.

Bez kontaktu z napastnikiem:

1. Decyzję o ogłoszeniu alarmu podejmuje dyrektor lub każdy przeszkolony pracownik po otrzymaniu informacji o zagrożeniu. Hasło – NAPASTNIK.
2. Dyrektor bądź wyznaczony pracownik powiadamia Policję.
3. Uruchomiony zostaje sygnał alarmowy (3 serie długich dzwonków).
4. Ewakuacja następuje tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia z dala od źródła zagrożenia, po wyraźnym poleceniu dyrektora dotyczącym ewakuacji.
5. Zamykamy drzwi klasy od środka.
6. Zamykamy wszystkie okna, aby uniemożliwić wtargnięcie lub wyrzucenie czegoś.
7. Uspokajamy uczniów – jesteśmy opanowani.
8. Barykadujemy drzwi biurkiem, szafkami, krzesłami.
9. Nakazujemy wyłączenie wszystkich telefonów – swój wyciszamy. Wyłączamy sprzęt komputerowy.
10. Dzieciom nakazujemy ukrycie się pod ławkami, z dala od drzwi, leżąc na brzuchu.
11. Wyłączamy oświetlenie.
12. Pilnujemy, aby w sali była bezwzględna cisza – spokojnym głosem mówimy dzieciom, że od tego zależy bezpieczeństwo wszystkich.
13. Nie otwieramy drzwi. Służby ratownicze same to zrobią.
14. Jeśli terroryści sforsują drzwi, wykonuj ich polecenia. Pytaj ich o pozwolenie, jeśli chcesz zwrócić się do uczniów. Mów spokojnym tonem, używając imion dzieci.
15. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia, nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia, podchodzić do drzwi czy okien. Nakazujemy im leżeć na podłodze na brzuchu.
16. Zapamiętaj szczegóły dotyczące napastników.
17. Jeśli twoje życie lub zdrowie jest zagrożone w bezpośrednim kontakcie z napastnikiem walcz lub błagaj o litość.
18. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.
19. Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję.
20. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
21. Po zakończeniu akcji:
 - 1) sprawdź obecność dzieci;
 - 2) upewnij się, czy wszyscy opuścili budynek;
 - 3) o braku któregośkolwiek dziecka poinformuj Policję;
 - 4) nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu;
 - 5) prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

Procedura postępowania w przypadku zidentyfikowania zagrożenia wybuchu gazu

1. Jeśli osoba wchodząca do budynku szkoły lub już w nim przebywająca wyczuje zapach gazu ziemnego lub innego, zobowiązana jest do podjęcia działań chroniących ludzkie zdrowie i życie oraz minimalizujących ryzyko wybuchu.
2. Osoba ta zobowiązana jest powiadomić Dyrektora szkoły.
3. Dyrektor, po otrzymaniu informacji o zagrożeniu, podejmuje następujące działania:
 - 1) zawiadamia pogotowie gazowe;
 - 2) wydaje wyznaczonemu pracownikowi zalecenie niewpuszczania do budynku żadnych osób, aż do chwili, gdy specjaliści nie ustalą źródła zapachu gazu i nie dadzą stosownych decyzji;
 - 3) w przypadku podejrzenia dużego zagrożenia podejmuje decyzję o ewakuacji osób już przebywających w budynku;
 - 4) wydaje zakaz włączania oświetlenia elektrycznego oraz innych urządzeń elektrycznych, a także wyłączania już palącego się oświetlenia;
 - 5) wydaje zakaz używania otwartego ognia (np. zapalek, zapalniczek);
 - 6) zamyka osobiście zawór gazu lub wydaje polecenie innej upoważnionej osobie (np. pracownikowi obsługi);
 - 7) nakazuje wszystkim pracownikom szkoły otwarcie okien na oścież i wietrzenie pomieszczeń;
 - 8) udziela wyczerpujących informacji ekipie specjalistów pogotowia gazowego oraz udostępnia pomieszczenia i sprzęt konieczny do przeprowadzenia akcji;
 - 9) stosuje się do wskazówek udzielanych przez osoby uprawnione;
 - 10) pozwala na ponowne użytkowanie budynku dopiero po otrzymaniu zezwolenia od specjalistów stwierdzających ustanie zagrożenia.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Choroba przewlekła to patologiczny proces cechujący się niewielkim nasileniem objawów chorobowych i trwający ponad cztery tygodnie. Zwykle wiąże się z częstymi hospitalizacjami, które mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a tym samym zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych.

Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i mimo choroby. Związane jest to z uczeniem ucznia nowych umiejętności, zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności. Należy pamiętać, że szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę, atak że budować dobre relacje z rówieśnikami.

Niezwykle ważne jest posiadanie przez nauczycieli informacji o potencjalnym wpływie choroby dziecka na jego funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niektóre

leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco, a tym samym mogą mieć wpływ na jego zachowanie lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę ucznia w takim zakresie, aby w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki, a także dostosować sposoby komunikowania się oraz formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości dziecka.

W przypadku wystąpienia objawów choroby przewlekłej, zagrażających życiu i zdrowia dziecka, każdy pracownik Szkoły (w tym pracownicy niepedagogiczni) są zobowiązani do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej, co wynika z przepisu art.162 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeksu Karnego (t. j. Dz. U. z z 2025 r., poz. 383).

Uczeń przewlekłe chory

1. Główne sposoby pomocy dziecku przewlekłe choremu realizowane na terenie Szkoły:
 - 1) zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
 - 2) pomoc w pokonywaniu trudności i uczenie nowych umiejętności;
 - 3) budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
 - 4) przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
 - 5) traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
 - 6) uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
 - 7) uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
 - 8) motywowanie dziecka chorego do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi;
 - 9) rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka chorego;
 - 10) dostarczanie dziecku choremu wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów;
 - 11) motywowanie dziecka chorego do aktywności.
2. W sytuacji, gdy do Szkoły uczęszcza uczeń przewlekłe chory, w tym posiadający zaburzenia lub choroby natury psychicznej, wychowawca powinien:
 - 1) pozyskać od rodziców lub opiekunów prawnych ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
 - 2) przekazać informacje specjalistom i nauczycielom, a w razie potrzeby pozostałym pracownikom Szkoły na temat postępowania z chorym uczniem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
 - 3) w porozumieniu z pielęgniarką, lekarzem lub psychologiem opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m. in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami lub prawnymi opiekunami dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
 - 4) wspólnie z nauczycielami i specjalistami dostosować formy pracy dydaktycznej i terapeutycznej oraz dokonać doboru treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy

psychologiczno-pedagogicznej.

3. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w Szkole nauczyciel ma obowiązek niezwłocznego poinformowania o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

Uczeń z astmą

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Jej istotą jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce. Jednym z podstawowych objawów jest duszność – subiektywne uczucie braku powietrza, spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy jest ona nasiloną można zauważyć, że usta dziecka są zasinione, a także pojawia się u niego świszczący oddech. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest również kaszel, najczęściej suchy, napadowy, bardzo męczący.

Zaostrzenie astmy może być wywołane przez kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, a także różnego rodzaju infekcje.

1. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, będących świadkiem wystąpienia duszności u dziecka chorującego na astmę:

- 1) należy podać uczniowi wziewny lek rozkurczający oskrzela, zgodnie z zaleceniem lekarza;
- 2) w przypadku objawów ciężkiej duszności, należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10 – 20 sekund;
- 3) po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów dziecka o wystąpieniu zaostrzenia;
- 4) w przypadku duszności o dużym nasileniu należy wezwać Pogotowie Ratunkowe, a w czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia stale nadzorować dziecko;
- 5) należy zapewnić dziecku spokój oraz odizolować go od osób trzecich.

2. Profilaktycznie, nauczyciele uczący dziecko z astmą muszą:

- 1) wietrzyć sale lekcyjne;
- 2) dopilnować, aby uczeń mający nasilone objawy astmy po wysiłku fizycznym, przed lekcją wychowania fizycznego przyjął dodatkowy lek;
- 3) zadbać o to, aby ćwiczenia fizyczne rozpoczynały się od rozgrzewki;
- 4) przerwać wykonywanie wysiłku przez dziecko i pozwolić mu zażyć środek rozkurczowy, w przypadku nasilenia objawów choroby.

3. Nauczyciele uczący dziecko ze zdiagnozowaną astmą muszą dopilnować, aby uczeń:

- 1) nie uczestniczył w pracach porządkowych;
- 2) w okresie pylenia roślin nie ćwiczył na powietrzu oraz nie uczestniczył w planowanych wycieczkach poza miasto;
- 3) nie uczestniczył w biegach na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku, ale w zamian może brać udział w biegach krótkich i grach zespołowych, uprawiać gimnastykę, pływanie i większość sportów zimowych;
- 4) nie miał zajęć lekcyjnych w klasach, w których przebywają zwierzęta futerkowe;
- 5) jeśli istnieje taka konieczność miał okresowo ograniczoną aktywność fizyczną,

- dostosowaną do jego stanu zdrowia, ale w miarę możliwości powinien uczestniczyć w zajęciach wychowania fizycznego;
- 6) mający alergie pokarmowe miał odnotowaną informację od rodziców lub prawnych opiekunów na temat.
4. Wychowawca klasy zobowiązany jest do stałego kontaktu z rodzicami lub prawnymi opiekunami, w celu ustalenia i zapewniania dzieciom możliwe najbezpieczniejszych warunków pobytu w szkole.

Uczeń z cukrzycą

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się występowaniem hiperglikemii (wysokiego poziomu glukozy we krwi – większy od 250mg) i objawiających się przede wszystkim wzmożonym pragnieniem, częstym oddawaniem moczu oraz chudnięciem. Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1, o podłożu genetycznym i autoimmunologicznym, wiążąca się z koniecznością podawania insuliny przez wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena lub pompy).

Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, ale wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączona z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę, ponieważ spierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Jednak, przy wykonywaniu wysiłku fizycznego istnieje ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60mg). Dlatego istotnej jest wspieranie uczniów w samokontroli wiążącej się z systematycznym badaniem krwi, zapisywaniem wyników badań i uczeniem się ich prawidłowej interpretacji, właściwego komponowania posiłków, bezpiecznego uprawiania sportu oraz samoobserwacji objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii.

W szkole powinno znajdować się ustronne miejsce dla dziecka z cukrzycą, w którym będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

Wśród objawów hiperglikemii (niedocukrzenia), na które należy zwracać szczególną uwagę, są:

- Bładość skóry;
- Nadmierna potliwość;
- Drżenie rąk;
- ból głowy i/lub brzucha;
- przyspieszony rytm serca;
- uczucie silnego głodu lub wstręt do jedzenia;
- osłabienie, zmęczenie, nadmierna senność;
- problemy z koncentracją uwagi, zapamiętywaniem;
- chwiejność emocjonalna;
- nietypowe zachowanie (w tym napady agresji lub wesołkowatości);
- zaburzenia mowy, widzenia i równowagi;

- zmiana charakteru pisma;
- nielogicznie wypowiedzi;
- utrudniony kontakt z otoczeniem lub utrata przytomności.

1. Podejrzenie u ucznia hipoglikemii lekkiej (dziecko jest przytomne, w kontakcie, wykonuje polecenia).

- 1) Wychowawca lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie, dokonuje kontroli poziomu cukru we krwi dziecka i potwierdza lub wyklucza docukrzenie.
- 2) Jeśli w wyniku pomiaru poziomu glukozy we krwi potwierdzona zostanie hipoglikemia lekka, przeszkolony nauczyciel podaje uczniowi węglowodany proste (w postaci soku owocowego lub innego napoju z cukrem, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).
- 3) Nie wolno w takich przypadkach zastępować węglowodanów prostych, takimi zawierającymi tłuszcze (np. czekolada), ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy.
- 4) Po upływie 10 – 15 minut, inny pracownik Szkoły ponownie oznacza poziom glukozy we krwi ucznia.

2. Podejrzenie u dziecka hipoglikemii średniej (dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, jest w ograniczonym kontakcie, ale wykonuje polecenia).

- 1) Pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie dokonuje kontroli poziomu cukru we krwi dziecka i potwierdza lub wyklucza docukrzenie.
- 2) Jeśli stan fizyczny dziecka pozwala na świadome przełykanie, przeszkolony pracownik, podaje uczniowi do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w ½ szklanki wody). Jeśli dziecko nie może przełykać należy postępować jak w przypadku glikemii ciężkiej.
- 3) Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej. Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.

3. Podejrzenie u dziecka hipoglikemii ciężkiej (dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce zewnętrzne, ma drgawki).

- 1) W sytuacji wystąpienia hipoglikemii ciężkiej nie podaje się dziecku niczego do jedzenia lub picia (niczego nie wkłada się do ust).
- 2) Przeszkolony pracownik Szkoły lub inna osoba będąca świadkiem wystąpienia u dziecka hipoglikemii ciężkiej ma obowiązek ułożyć dziecko na boku, wstrzyknąć domięśniowo glukagon (zastrzyk ratujący życie), po czym wezwać pogotowie i powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów.
- 3) Uczeń po podaniu glukagonu powinien odzyskać przytomność. Jeśli jego stan psychosomatycznym będzie pozwalał na doustne podanie węglowodanów (sok, tabletki glukozy), należy mu je podać.
- 4) Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej.
- 5) Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu

całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.

4. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, podejrzewających hipoglikemie u dziecka leczonego pompą insulinową:

- 1) pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne przeszkolenie zatrzymuje pompę insulinową i potwierdza lub wyklucza hipoglikemię.
- 2) W przypadku gdy dziecko jest przytomne należy podać węglowodany proste, po odczekaniu 10 – 15 minut ponownie zmierzyć poziom glukozy we krwi.
- 3) Jeśli nie następuje poprawa, należy podać ponownie cukry proste.
- 4) Jeśli poprawa następuje, a poziom glukozy wzrasta należy włączyć pompę i podać węglowodany złożone.
- 5) W przypadku gdy dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki, należy położyć je w pozycji bezpiecznej, podać domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwać pogotowie ratownicze.
- 6) Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej. Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.

Wśród objawów hiperglikemii, na które należy zwracać szczególną uwagę, są:

- wzmożone pragnienie;
- potrzeba częstego oddawania moczu;
- trudność w koncentracji;
- złe samopoczucie, przygnębienie, apatia, rozdrażnienie;
- osłabienie.

Jeśli przy wspomnianych wyżej objawach występuje również ból brzucha i głowy, nudności, wymioty i ciężki oddech może to świadczyć o wystąpieniu kwasicy cukrzycowej.

5. Podejrzenie u dziecka hiperglikemii.

- 1) Pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie podaje insulinę (tzw. dawkę korekcyjną) i uzupełnia uczniowi płyny (dziecko powinno dużo pić około 1 litr wody na 1,5 – 2 godziny).
- 2) Pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie po około 1 godzinie od podania insuliny dokonuje kontrolnego pomiaru glikemii.
- 3) Uczeń nie powinien spożywać niczego do momentu obniżenia się poziomu glikemii do poziomu niezagrożającego jego zdrowiu i życiu.

6. Uczeń chorujący na cukrzycę jest zobowiązany do posiadania ze sobą:

- 1) penu z insuliną;
- 2) pompy insulinową, jeśli jest leczony przy jej pomocy;
- 3) nakłuwacza z zestawem igieł;
- 4) gleukometru z zestawem pasków;
- 5) drugiego śniadania lub dodatkowego posiłku przeliczonego na wymienniki;
- 6) dodatkowego produktu żywieniowego (sok owocowy, tabletki z glukozą, itp.);
- 7) informacji dotyczącej choroby (kartka lub bransoletka na rękę);
- 8) glukagonu.

7. Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 Szkoła zapewnia:
- 1) Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na gleukometrze w dowolnym momencie (także w trakcie trwania lekcji);
 - 2) Możliwość podania insuliny;
 - 3) możliwość zmiany zestawu infuzyjnego, w przypadku leczenia osobista pompą insulinową, w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję;
 - 4) właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka;
 - 5) możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji;
 - 6) możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych;
 - 7) możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

Uczeń z padaczką

Padaczka jest jedną z postaci zaburzeń neurologicznych, będących wyrazem chwilowej niesprawności mózgu objawiającej się nagłymi i napadowymi wyładowaniami wewnątrz komórek. Charakterystycznym objawem epilepsji są ataki silnych wstrząsów związane z utratą świadomości, ale niekiedy jedynym widocznym objawem są kilkusekundowe zaburzenia świadomości.

Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotne uogólnione oraz napady częściowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy

Napady pierwotnie uogólnione:

- atypowe napady nieświadomości – kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem, której może towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust;
- napady atoniczne – spowodowane nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni;
- napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci, zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia, charakteryzują się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia;
- napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu, natomiast faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę;
- napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami;
- napady miokloniczne – charakteryzują się gwałtownym i synchronicznymi skurczami

mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe:

- napady częściowe z objawami prostymi – świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust;
 - napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń, dziecko może mieć wrażenie, że już znajdowało się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (np. cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.;
 - napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczynają się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).
1. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, będących świadkami wystąpienia u dziecka napadu padaczki:
 - 1) Należy ułożyć chorego ucznia w pozycji bezpiecznej (na boku) i zabezpieczyć go przed możliwością urazu w czasie napadu, tj. trzeba zdjąć mu okulary, usnąć z ust ciała obce, podłożyć pod głowę poduszkę lub inną miękką przedmiot.
 - 2) Nie należy pozostawiać dziecka samego, ale pozostać z nim do uzyskania pełnej świadomości.
 - 3) Jeśli zaobserwowany napad był pierwszym napadem w życiu dziecka lub trwał dłużej niż 10 minut, albo też po nim wystąpiła długotrwała gorączka należy wezwać pogotowie ratownicze.
 2. Podczas napadu padaczki u dziecka bezwzględnie nie wolno podnosić dziecka i krępować jego ruchów, a także wkładać czegokolwiek do jego ust lub między zęby.

Uczeń z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi

1. Wśród najczęstszych zaburzeń lub chorób psychicznych występujących u dzieci w wieku szkolnym odnotowuje się:
 - 1) Zaburzenia lękowe (objawiające się ucieczkami z lekcji, wysoką absencją, unikaniem odpowiedzi na forum grupy, częstymi wizytami w toalecie lub w gabinecie pielęgniarki, trudnościami z koncentracją, rozdrażnieniem, niepokojem), takie jak:
 - a) zaburzenia lęku uogólnionego (charakteryzującego się wysokim poziomem niepokoju, lękowości lub podekscytowania, łatwym męczeniem się, drażliwością, wysokim napięciem mięśniowym, problemami z zasypianiem lub wstawaniem, niespokojnym snem, trudnościami w koncentracji uwagi, przewlekłymi bólami żołądka, wymiotami, nudnościami, zaparciami lub biegunkami);
 - b) zaburzenia lękowe z napadami paniki (napady pojawiają się nagle, występuje silne uczucie przerażenia, bóle w klatce piersiowej, palpacje serca,

spłycenie oddechu, zawroty głowy, dolegliwości żołądkowe);

- 2) Zaburzenia obsesyjno-kompulsywne (przejawiające się częstymi, powtarzającymi się zachowaniami u dziecka, np. notorycznym poprawianiem ubrania lub przedmiotów znajdujących się wokół, częstym myciem różnych części ciała, a zwłaszcza rąk, wysokim napięciem mięśniowym ramion, sztywnością ciała, spłyconym i emocjami lub niekontrolowanymi przymusowymi czynnościami takimi jak okrzyki, szczypanie, kopanie);
 - 3) Nerwice somatyczne (cechujące się przede wszystkim powtarzającymi się bólami głowy lub brzucha, palpitacją serca, drżeniem dłoni, wysokim lub niskim ciśnieniem, omdleniami, zawrotami głowy, nudnościami, biegunkami);
 - 4) Zaburzenia nastroju lub depresja dziecięca (objawiają się obniżeniem nastroju bądź utratą zainteresowań oraz brakiem zdolności odczuwania przyjemności, utratą wagi i brakiem łaknienia, nadmierną sennością, uczuciem ciągłego zmęczenia, poczuciem nieuzasadnionej winy, obniżeniem poczucia własnej wartości, obniżeniem sprawności myślenia, zaburzeniami koncentracji, niemożnością podjęcia decyzji, myślami samobójczymi, brakiem chęci uczestniczenia w lekcjach w-f, zapominaniem, wycofywaniem się z życia społecznego, ucieczkami z lekcji);
 - 5) Zaburzenia psychotyczne (cechują się przekraczaniem granic interpersonalnych, dziwaczością zachowania, wycofaniem, zaniedbanym wyglądem, brakiem higieny, brakiem rozpoznawania własnych potrzeb, brakiem apetytu, nieadekwatnym ubiorem do pogody, brakiem logiki mówienia, silnym lękiem i obniżonym nastrojem).
2. W każdym przypadku podejrzenia występowania u ucznia objawów zaburzeń lub choroby psychicznej nauczyciel lub inny pracownik Szkoły zachęca ucznia do spotkania z psychologiem lub pedagogiem szkolnym, ponadto zgłasza ten fakt do wychowawcy, pedagoga lub psychologa szkolnego.
 3. Pedagog lub psycholog zakłada kartę informacyjną ucznia z zaburzeniem, w której znajdować się będą wszelkie informacje na temat postępowania wobec ucznia. Następnie informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
 4. Pedagog lub psycholog przekazuje wychowawcy, nauczycielom informacje zwrotne dotyczące sposobów postępowania wobec ucznia z problemem.
 5. W sytuacji unikania pomocy psychologicznej przez ucznia pedagog lub psycholog informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów, wskazując instytucje pomocy oraz sporządza notatkę.
 6. W przypadku zgłoszenia trudności przez ucznia, rodzica lub prawnego opiekuna następuje ścisła współpraca z rodziną, koordynowana przez psychologa szkolnego.
 7. W przypadku, kiedy uczeń nie decyduje się na korzystanie z pomocy pedagogiczno - psychologicznej w szkole, rodzic lub prawny opiekun ma obowiązek zapewnić pomoc dziecku w innej placówce.
 8. W przypadku wysokiej absencji, związanej z problemami zdrowotnymi, wychowawca zobowiązuje rodziców lub opiekunów ucznia do przedstawienia zwolnienia lekarskiego i pyta o możliwości pomocy ze strony Szkoły.
 9. W przypadku dalszej absencji lub trudności szkolnych, związanych z problemami zdrowotnymi, w celu pomocy należy zaproponować uczniowi i rodzicom lub prawnym

opiekunom nauczanie indywidualne, jeśli będą ku temu wskazania.

PROCEDURA PRZECHOWYWANIA PRAC PISEMNYCH I WYTWORÓW UCZNIA ORAZ POBIERANIA DOKUMENTÓW SZKOLNYCH PRZEZ NAUCZYCIELI

1. Dokumentacja szkolna znajduje się:
 - 1) w gabinecie dyrektora – księga protokołów;
 - 2) w sekretariacie – księga wyjść, księga uczniów, arkusze ocen;
 - 3) w pokoju nauczycielskim – teczki z pracami uczniów, teczki wychowawcy klasy;
 - 4) w gabinecie pedagoga i psychologa – dokumentacja dotycząca „Standardów Ochrony Małoletnich”, dokumentacja pedagoga i psychologa, dokumentacja pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
 - 5) w bibliotece – dokumentacja biblioteczna.
2. Wszystkie dokumenty szkolne przechowywane są w zamkniętych szafach. Dostęp do kluczy mają tylko upoważnione przez dyrekcję osoby.
3. Dokumentów szkolnych nie wolno wnosić poza teren szkoły, w wyjątkowych sytuacjach tylko za zgodą dyrektora szkoły.
4. Każdy korzystający z dokumentacji szkolnej zobowiązany jest do odłożenia jej w wyznaczone miejsce.
5. Prace pisemne i wytwory ucznia są przechowywane przez nauczycieli do końca roku szkolnego, czyli do 31 sierpnia każdego roku. Po tym czasie prace zostają zniszczone.
6. W przypadku uczniów przystępujących do egzaminów poprawkowych lub odwołujących się od oceny, prace uczniów są przechowywane do momentu zakończenia procedur.
7. Dokumentacja pracy zespołu dotycząca pokrzywdzonego dziecka jest przechowywana w gabinecie pedagoga, a po zakończeniu działań zespołu jest przekazywana do sekretariatu szkoły i umieszczana w składnicy akt.
8. Wszystkie dokumenty w szkole, w tym dotyczące przebiegu oceniania, są przechowywane przez szkołę w sposób zapewniający bezpieczeństwo danych osobowych uczniów oraz pracowników szkoły.
9. Za właściwe prowadzenie i przechowywanie dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz za wydawanie odpowiednio szkołę dokumentów zgodnych z posiadaną dokumentacją odpowiada dyrektor szkoły.
10. Nauczyciele zobowiązani są do zachowania poufności wszelkich informacji i danych, które uzyskali przy wykonywaniu swoich działań.
11. Zgodnie z art. 63 ust. 1 Karty Nauczyciela nauczyciel podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w kodeksie karnym.
12. Organ prowadzący szkołę i dyrektor szkoły zobowiązani są z urzędu występować w obronie nauczyciela, gdy jego uprawnienia zostaną naruszone.

DYREKTOR
Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół
im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Lelisie

mgr Marzena Pokora

.....
podpis dyrektora